

Miljøforvaltningens prioriterte EU/EØS-saker i 2026

EU er Norges viktigste samarbeidspartner i klima- og miljøpolitikken. Dette notatet beskriver miljøforvaltningens prioriterte EU- og EØS-saker i 2026 og hvordan vi jobber for å følge opp EØS-forpliktelser som er avgjørende for oppnåelse av norske klima- og miljømål.

1. Oversiktsbilde ved inngangen av 2026

EUs grønne giv fra 2019 er fulgt opp med mål og regelverk på tvers av sektorer for å omstille Europa til en sirkulær, bærekraftig og ressurseffektiv økonomi med netto nullutslipp i 2050. Europakommisjonen vektlegger stø kurs i oppfølging av den grønne giv og det pågår stadig et betydelig arbeid - både i EU og EØS - for å ferdigstille og gjennomføre den forrige kommisjonens omfattende regelverksreformer innenfor klima og miljø. Samtidig legges det stadig frem forslag til nytt klima- og miljøregelverk. Kommisjonen har avkarbonisering og konkurransekraft, innovasjon og motstandsdyktighet som sine hovedprioriteringer. Klima- og miljøpolitikken videreutvikles som del av en bred innsats som også vektlegger et styrket indre marked for økt verdiskaping, økt ressurstilgang innenfor Europas grenser, og redusert importavhengighet av energi og kritiske råmaterialer utenfra.

EU-samarbeidet skjer i en krevende geopolitisk kontekst og det er mange ulike hensyn som skal forenes og ivaretas, og hvor sikkerhet og beredskap står høyt på dagsorden. Det utvikles regelverk og virkemidler på tvers av sektorer, blant annet for å skape et muliggjørende rammeverk for næringslivet som skal bidra til oppnåelse av EUs mål om avkarbonisering og grønn omstilling. Det jobbes også systematisk med regelverksforenkling for å lette administrative byrder for næringslivet på flere områder, inkludert klima og miljø.

2. Nye EU- initiativer i 2026

Miljøforvaltningen følger med på ny politikk- og regelverksutvikling i EU. Det er viktig å identifisere norske interesser i en tidlig fase mens regelverk fortsatt er under utvikling og det er rom for å påvirke EU. Det er minimalt rom for særnorske tilpasninger i etterkant når et regelverk er vedtatt i EU.

Sentrale klima- og miljøsaker under utvikling i EU i 2026 inkluderer følgende:

- EU ble enige om et nytt klimamål for 2040 på tampen av 2025. Arbeidet med å **revidere EUs klimaregelverk** for perioden etter 2030 tar til for alvor i 2026. Dette inkluderer lovforslag om henholdsvis endringer i klimakvotesystemet (ETS), et nytt regelverk for å regulere det som i dag dekkes av innsatsfordelingsforordningen (ESR) og forordningen om skog- og arealbruk (LULUCF), samt endringer i styringssystemet. I lys av at EU nå åpner for at en andel av klimamålet for 2040 kan nås gjennom bruk av internasjonale kreditter under Parisavtalens artikkel 6, vil det også følge regelverk for dette på EU-nivå. Norge er fullt ut med i ETS og regjeringen har som utgangspunkt at klimasamarbeidet på de øvrige områdene også skal videreføres etter 2030. Innretningen av det nye klimaregelverket vil være svært viktig for hvor langt et eventuelt EU- samarbeid etter 2030 vil ta oss, og vil også legge en del rammer for klimaarbeidet for øvrig.

- Kommisjonen har lagt frem et forslag om videreutvikling av **CBAM** (Carbon Border Adjustment Mechanism) med vekt på utvidelse av nedstrømsprodukter, antiomgåelsestiltak og beregning av utslipp fra energiproduksjon. Regjeringen har som mål å innføre CBAM i Norge fra 1. januar 2027 og vil følge prosessen med videreutviklingen av CBAM-regelverket tett
- Kommisjonen skal legge frem forslag om et **nytt regelverk om sirkulær økonomi** i tredje kvartal 2026. Miljøforvaltningen følger forarbeidet og støtter tiltak som øker etterspørselen etter rene sekundære råmaterialer i den sirkulære økonomien. Dette innebærer også strengere regulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier, slik at vi får giftfrie kretsløp. Det er samtidig viktig med tiltak som øker etterspørselen etter sirkulære løsninger som ombruk og reparasjon, og at regelverket gir rom for bruk av teknologi og innovasjon. Miljøforvaltningen deler også sine erfaringer med utvidet produsentansvar.
- Kommisjonen har varslet at den målrettede **revisjonen av det grunnleggende kjemikalierregelverket REACH** skal legges frem i 2026 etter flere års utsettelse, samtidig som alternative grep til en slik revisjon diskuteres. Hensikten er blant annet å forenkle prosessene med forbud og andre reguleringer. Norge er opptatt av at de farligste stoffene må reguleres raskere og at forenkling av regelverk ikke går på bekostning av helse og miljø. Norge er en av fem europeiske land som står bak et forslag om å forby hele gruppen av «evighetskjemikalierne» PFAS i Europa. Norge skal fortsette å arbeide for at forbudet blir mest mulig omfattende og med færrest mulig unntak.
- Kommisjonen jobber med regelverksforenkling på en rekke områder. En **forenklingsspakke for miljøregelverk** («miljøomnibus») ble lagt frem desember 2025 og omfatter endringer i flere rettsakter knyttet til avfall, sirkulær økonomi og industri. Her foreslås også en ny forordning om raskere konsekvensutredninger som, dersom den vedtas, antas å få stor praktisk betydning og vil kunne kreve endringer i blant annet plan- og bygningsloven. Det ble samtidig varslet en revisjon av vanddirektivet i 2026. Miljøforvaltningen følger dette arbeidet tett og vurderer behovet for påvirkning i disse prosessene. Vi vurderer også innspill knyttet til revidering av regelverk som gir særlig stor administrativ byrde gitt norske forhold, som for eksempel skipsavfallsdirektivet.

Miljøforvaltningen vurderer også saker som andre departementer har hovedansvar for. Dette inkluderer EUs forslag til nytt langtidsbudsjett med en ny programstruktur, herunder et nytt europeisk konkurranseevnefond. KLD har også interesser i oppfølgingen av EUs Ren industriplan, som setter avkarbonisering og konkurransekraft i sammenheng og legger til rette for at Europa skal ta markedsposisjoner innen grønne teknologier. Denne planen følges nå opp av en rekke forslag for bærekraftig energi- og industriomstilling, herunder finansierings- og støtteordninger som skal muliggjøre den grønne omstillingen.

3. Innlemmelse av EØS-regelverk – prioriterte saker i KLD

En stor mengde klima- og miljøregelverk vurderes nå for innlemmelse i EØS-avtalen og gjennomføring i Norge. KLD har lite gammelt etterslep av EØS-relevante rettsakter som er trådt i kraft i EU uten å være innlemmet EØS-avtalen. KLD har derimot fått et stort etterslep i

de senere år i takt med EUs omfattende regelverksutvikling under den grønne given. Årsakene til etterslepet er sammensatt. En del av forklaringen ligger i den økte kompleksiteten i mye av det nye regelverket, som krever flere avveininger og økt sektorovergrepene koordinering for å identifisere norske interesser. I dette ligger også mer krevende rettslige og strategiske vurderinger av EØS-relevans, siden EUs nyere regelverk ofte kombinerer elementer som er både innenfor og utenfor EØS-avtalen. Innlemmelse i EØS-avtalen avhenger også av Island og Liechtenstein gitt at de tre EØS/EFTA-landene må bli enige seg imellom før en rettsakt formelt kan innlemmes i EØS-avtalen.

Boksen under gir en oversikt over regelverket under den grønne given. Den viser at EU med få unntak har vedtatt nesten all ny politikk som ble varslet i 2019. Boksen viser kun hovedrettsakter og ikke det store antallet underliggende og utfyllende regelverk som fortsatt er under utvikling på flere av områdene (batteriforordningen, klimakvotedirektivet, økodesignforordningen m.v.). For en nærmere beskrivelse av enkeltrettsakter og norsk oppfølging av disse, vises det til [EØS- notatbasen](#).

«VEDTATT» REGELVERK		EU-KOMMISJONENS FORSLAG FORELIGGER	FORSLAG KOMMER
<p>Miljømyndighetenes hovedansvar</p> <ul style="list-style-type: none"> • EUs klimakvotedirektiv • LULUCF-forordning • Innsatsfordelingsforordning • Ozonforordning • F-gass forordning • EUs sosiale klimafond-forordning • Luftkvalitetsdirektivene • Forordning om sertifisering av karbonfjerning • Grensekryssforordningen • Batteriforordningen • Økodesignforordningen • Emballasjeforordningen • POPs-forordning • CLP-forordning • Kvikksølvforordningen • Industriutslippsdirektivet • Avløpsdirektivet • Forordning for avskogingsfrie råvarer og produkter • Naturrestaureringsforordning • Forordning om europeiske miljøregnskaper • Rammedirektivet om avfall • Karbonrensejusteringsmekanismen (CBAM) • Forordning om forebygging av tap av plastpellets • Jordovervåkningsdirektiv • Løstøffforordningen • Vaskemiddelforordningen • Forordning om omfordeling av oppgaver på kjemikalieområdet til EU-byråene • Endring i listen over prioriterte stoffer (kjemisk tilstand) for overflate- og grunnvann under vanddirektivet 	<p>Annet departements hovedansvar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forordning om CO₂-standard for utslipp fra kjøretøy • Fornybardirektivet • Energieffektiviseringsdirektivet • Direktiv for infrastruktur for alternative energibærere i transport • Forordning om metan i energisektoren • Forordning om netto null-industri (Net Zero Industry Act) • Direktiv om felles ladere • Forordning om kritiske råmaterialer (CRMA) • Direktiv om retten til reparasjon • Byggevareforordningen • Direktiv om forbrukervern i det grønne skiftet • Miljøkrimdirektiv • Direktiv om selskapers bærekraftsrapportering (CSRD) • Taksonomiforordningen • Offentliggjøringsforordningen (SFDR) • Aktsomhetsdirektivet (CSDDD) • Forordning fornybart skipsdrivstoff • Forordning fornybart flydrivstoff 	<p>Miljømyndighetenes hovedansvar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kjøretøyforordningen <p>Annet departements hovedansvar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Direktiv knyttet til miljøpåstander og miljømerker (Green Claims) 	<ul style="list-style-type: none"> • REACH-forordningen • Ny forordning om forbud mot eksport av farlige kjemikalier som er forbudt i EU <p>Evaluert*</p> <ul style="list-style-type: none"> • Støydirektivet • Slamdirektivet <p>Evaluerings pågår**</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljøansvarsdirektivet • Direktiv om EE-avfall <p><small>*Evaluert betyr at det har vært en form for evaluering, for eksempel gjennomgått (refitt). Neste trinn er at Kommisjonen konkluderer med om de skal legge fram forslag til endringer.</small></p> <p><small>**Evaluerings pågår betyr at vi venter fortsatt på at regelverket blir evaluert før eventuelt nytt forslag blir presentert</small></p> <p>Sist oppdatert 12.04.2026</p>

Ved inngangen av 2026 er kun et fåtall av ovennevnte regelverk innlemmet i EØS-avtalen. KLD prioriterer fortløpende innsats for innlemmelse og gjennomføring i takt med nødvendige prosesser innenfor EFTA og i norsk rett, herunder endringer av norske lover.

Miljøforvaltningen jobber løpende med å videreutvikle og effektivisere eget EU/EØS-arbeid for å øke mulighetene for mest mulig samtidig EØS-innlemmelse i tiden fremover. KLD styrker nå også samarbeidet med Island og Liechtenstein for å bidra til fremdrift på EØS/EFTA -siden.

4. Gjennomføring og etterlevelse (ESA)

Miljøforvaltningen jobber for effektiv, korrekt og rettidig nasjonal gjennomføring av EØS-rettsakter på klima- og miljøområdet. KLD har relativt mange pågående ESA-saker og

antallet vil trolig øke. Det er store forskjeller mellom disse sakene. Noen er oppstått på bakgrunn av klager, andre handler om at ESA setter spørsmålstegn ved norsk gjennomføring eller praktisering og overholdelse av krav i ulike regelverk.

KLD har tett dialog med ESA. I mange saker kommer vi frem til en felles forståelse av hvordan EØS-regelverket skal forstås, gjennomføres og praktiseres. Andre ganger tar ESA saken videre. På miljøområdet har ESA gjennom årene brakt tre saker mot Norge inn for EFTA-domstolen, hvorav vi fikk medhold i en sak (retten til å forby det kjemiske stoffet PFOA).

5. Hvordan miljøforvaltningen jobber med EU/EØS

KLD deltar på flere europeiske politiske arenaer, herunder EUs halvårige uformelle klima- og miljøministermøter som EUs formannskapsland inviterer til. Norge har også sluttet seg til frivillige nettverk av EU-land som jobber politisk for å søke ambisjon i henholdsvis klimapolitikken (Green Growth Group) og på kjemikalieområdet (REACH-up).

KLD deltar i Kommisjonens "European Climate Policy Group" og i "High-level forum on Governance and Compliance" på miljøområdet. KLD deltar på høyt nivå i Kommisjonens arbeidsgruppe for sirkulær økonomi og innenfor grønn skipsfart, og inviteres til "direktørmøter" i formannskapslandene på områder som vann, hav og naturforvaltning.

KLD sitter i styret i EUs kjemikaliebyrå (ECHA). Miljødirektoratet deltar i det europeiske direktoratsnettverket (EPA) og representerer Norge i EUs miljøbyrå (EEA), i de vitenskapelige komiteene og arbeidsgruppene i ECHA, og i arbeids- og ekspertgrupper under den felles europeiske strategien for gjennomføringen av vanddirektivet (CIS). Riksantikvaren deltar i kommisjonens ekspertgruppe for kulturarv i tråd med føringer i kulturmiljømeldingen. Riksantikvaren deltar i det europeiske nettverket European Heritage Heads forum (EHHF) for direktoratsledere innen kulturarv, og leder der komiteen European Heritage Legal Forum (EHLF) som følger med på og deler høringsinnspill til direktiver fra EU som kan få konsekvenser for kulturmiljø.

KLD og Miljødirektoratet samarbeider tett om EU/EØS. Miljøforvaltningen deltar i om lag 50 av Kommisjonens ekspertgrupper som jobber med utviklingen av eksisterende regelverk, slik EØS-avtalen gir oss rettigheter til. Forvaltningen utarbeider skriftlige innspill til EU-høringer der hvor det er relevant på prioriterte områder. Disse utgjør et viktig grunnlag for kommisjonens forberedelser av nye regelverksforslag.

Miljøforvaltningen har to nasjonale eksperter i Kommisjonen som jobber med henholdsvis internasjonal karbonprising og vannforvaltning. KLD har to spesialutsendinger på EU-delegasjonen i Brussel.

Norge deltar i flere av EUs programmer i perioden 2021-2027. Mange av disse er viktige for det grønne skiftet, herunder forsknings- og innovasjonsprogrammet Horisont Europa, romprogrammet Space og investerings- og kapasitetsbyggingsprogrammet DIGITAL.

EUs innovasjonsfond bruker deler av inntektene fra klimavotesystemet til innovative prosjekter for avkarbonisering. Enova er nasjonalt kontaktpunkt for norske aktører som søker støtte.

Gjennom halvårige møter i EØS-referansegruppen for miljø legger KLD vekt på å involvere norske samfunnsaktører som næringslivets parter, forskning, kommunesektoren og ulike miljø-, bransje- og interesseorganisasjoner i sitt EU/EØS- arbeid.

Miljødirektoratet legger alle relevante EU-høringer ut på sine nettsider og sender det vesentligste av Kommisjonens forslag til klima- og miljøregelverk på nasjonal høring. Miljødirektoratet legger også ut informasjon om kommende krav i nytt EU-regelverk som berører blant annet næringsliv og kommuner. Her gis også oversikt over status for EUs beslutningsprosesser og gjennomføring av enkeltsaker.

EØS-midlene utgjør et bidrag til økonomisk og sosial utjevning i Europa. Grønn omstilling er blant hovedprioriteringene i nye programperioden (2021-2028), hvor Miljødirektoratet har som oppgave å ivareta klima- og miljø i det tverrgående arbeidet. Kulturmiljø videreføres også som innsatsområde, med klimaomstilling som en av prioriteringene.

Som et supplement til EØS-avtalen har Norge og EU inngått en 'grønn allianse' som en ramme for uformelt sektorovergripende samarbeid om grønn omstilling i Europa og internasjonalt. Her har KLD styrket dialog og erfaringsutveksling med EU om virkemidler og tiltak innenfor grønn skipsfart, naturforvaltning, tropisk skog og annet internasjonalt samarbeid.

Det nordiske klima- og miljøsam arbeidet forblir en tung leverandør av kunnskap og politiske initiativer som kan fremmes overfor EU og inn i globale forhandlinger.

KLD bidrar aktivt til regjeringens innsats for effektiv innlemmelse og gjennomføring av EØS-regelverk. Det legges i denne sammenheng stor vekt på styrket sektorovergripende samarbeid og rutiner som tillater tidlige og helhetlige vurderinger av større saker som berører norske kjerneinteresser.